

офіційного опонента - кандидата юридичних наук

Паньки Володимиря Володимировича на дисертаційне дослідження

Сливки Василя Васильовича на тему

**«Примирення сторін в адміністративному судочинстві в умовах
євроінтеграції України»,**

**подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право**

Актуальність теми дослідження. Обрана Василем Васильовичем Сливкою тема належить до сфери адміністративного права, наукова та практична проблематика якого доволі різноманітна. Робота, що представлена до рецензування, стосується адміністративного судочинства, а саме інституту примирення в адміністративному судочинстві. Тобто дослідження стосується процесуальних питань.

Крім того, тема дисертаційного дослідження вказує на прив'язку до євроінтеграційного курсу нашої держави. Разом із тим, слід окремо відмітити, що із ст. 14 Угоди про асоціацію прямо не впливає конкретного євроінтеграційного завдання України щодо створення та розвитку в нашій державі альтернативних способів вирішення публічно-правових спорів, а зокрема – розвитку інституту примирення. Попри це, слід мати на увазі, що процедури примирення сторін спору вже досить тривалий час використовуються у державах-членах ЄС.

Вибір такої тематики зумовлює узагальнення також існуючих закономірностей, підвалин, засад окресленої проблематики. Саме з цим і пов'язується з одного боку складність, а з іншого – новизна та свіжість предмету наукового інтересу Василя Васильовича.

Щодо ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизни, то варто відмітити

наступне. Комплексне використання загальнонаукових та спеціальнонаукових методів пізнання забезпечило достовірність результатів дослідження, а також досягнення визначеної мети. Для досягнення вказаної мети в дисертаційній роботі поставлено й послідовно вирішено у ході наукового дослідження окремі завдання, логічне вирішення яких на основі підходу «від загального до конкретного» гарантує досягнення мети дослідження. Мета і завдання дослідження сформульовані ясно і чітко. З них слідує, що дисертант обрав за мету формулювання теоретико-методологічних засад примирення сторін в адміністративному судочинстві та надання пропозицій щодо вдосконалення адміністративного законодавства України в цій сфері в умовах євроінтеграції.

Методологічна основа дослідження покликана сприяти глибокому та всебічному дослідженню зазначеного кола питань. В дисертації було вдало використано як загальнонаукові, так і спеціально-наукові методи пізнання. Історико-правовий та компаративістський методи дали змогу встановити та порівняти процес еволюції правового регулювання примирення сторін в адміністративному судочинстві в Україні та в окремих державах-членах ЄС. Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, КАС України, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, що закріплюють адміністративно-правові засади примирення сторін публічно-правового спору. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять європейські нормативно-правові акти, в тому числі законодавство окремих держав-членів ЄС (Іспанія, Нідерланди, Німеччина, Франція), узагальнення практики діяльності як національних, так і європейського судів, статистичні матеріали..

Загальна структура роботи продумана і виважена, є логічною та демонструє поступовий рух від загального до конкретного розуміння. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 232 сторінки.

Наукова новизна основних положень та висновків дисертації полягає в тому, що дисертаційна робота є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці системних досліджень, в якому комплексно з

використанням новітніх досягнень правової науки аналізується стан та перспективи правового регулювання примирення сторін в адміністративному судочинстві в умовах євроінтеграції України..

Загалом найбільш суттєвими здобутками дисертанта, що характеризують наукову новизну і практичну значущість рецензованого дослідження, на наш погляд, є визначення умов вирішення спору шляхом примирення в адміністративному судочинстві. На думку дисертанта, це система обставин, елементи якої є необхідними для вирішення питання про можливість вирішення публічно-правового спору відповідним способом. Систему цих умов складають такі групи обставин: 1) позитивні умови вирішення спору (уможливлюють процес задоволення бажання сторін вирішити спір); 2) негативні умови вирішення спору (унеможливлюють примирення сторін спору), а саме невідповідність умов примирення: а) завданням адміністративного судочинства у вигляді порушення інтересів третіх сторін; б) закону. (стор. 146-147).

Важливим теоретичним висновком є те, що підставами примирення в адміністративному судочинстві є комплекс обов'язкових обставин фактичної дійсності, сукупна наявність яких уможливлює вирішення публічно-правового спору шляхом примирення, а саме:

- нормативна підстава (система норм чинного законодавства, якою врегульовуються різні аспекти примирення сторін публічно-правового спору): ст. 190 КАС України, що застосовується у сукупності з іншими нормами цього Кодексу; статті 3, 8, 13, 15, 19, 21–68 та інші норми Конституції України; акти міжнародного права, що містять стандарти прав людини, належного урядування та правосуддя;

- фактична підстава (здійснення сторонами публічно-правового спору дій з реалізації права на примирення за власною ініціативою чи на підставі ініціативи суду), зокрема: а) звернення сторін спор до суду з клопотанням про зупинення провадження у справі на час, необхідний їм для примирення; б) зупинення провадження у справі суддею у зв'язку із початком процедури

примирення; в) переговори між сторонами спору щодо примирення; г) створення умов примирення та подання їх на затвердження до суду; г) перевірка суддею умов примирення та волі сторін, що бажають примиритись; д) затвердження заяви про примирення ухвалою суду та закриття провадження;

- процедурно-процесуальна підстава (документи, що складаються, подаються, ухвалюються, затверджуються і т. д. сторонами публічно-правового спору чи суддею, уможливаючи примирення, як процедуру та/або, як бажаний результат цієї процедури): а) клопотання, на основі якого суд ухвалою зупиняє провадження у справі на час здійснення примирення; б) заява про примирення; в) ухвала про затвердження умов примирення. (стор. 125-127).

Не можна не висловити позитивне враження від вдалого поєднання ґрунтовного дослідження теоретичних основ та особливостей правового регулювання примирення у європейських країнах. Важливим є висновок про розмитість орієнтирів вдосконалення правового регулювання примирення сторін в адміністративному судочинстві в умовах євроінтеграції України через відсутність узагальненого в державах-членах ЄС підходу до регулювання примирення сторін публічно-правового спору (стор. 192).

Слушним та таким, що варто підтримати, є висновок дисертанта про необхідність доповнення Кодексу України про адміністративні правопорушення статтею 172-8-1-1 «Незаконне використання інформації, що стала відома примирителю у зв'язку із виконанням службових обов'язків», яка повинна розміщуватись після ст. 172-8 (перед ст. 172-8-1) Кодексу, такого змісту: «1. Незаконне розголошення або використання в інший спосіб примирителем у своїх інтересах чи в інтересах третіх осіб інформації, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, як примирителя, – тягне за собою накладення штрафу від п'ятисот до однієї тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що здобувачем визначено можливість використання сформульованих висновків, пропозицій і рекомендацій у таких основних напрямках:

науково-дослідній сфері – під час досліджень проблематики та подальших перспектив удосконалення правового регулювання примирення сторін в адміністративному судочинстві в умовах євроінтеграції України;

– правотворчості – для подальшого розвитку адміністративно-правового регулювання медіації в адміністративному судочинстві (запропоновано зміни та доповнення до проекту Закону України «Про медіацію»);

– правозастосовній діяльності – для підвищення ефективності здійснення примирення сторін публічно-правового спору в адміністративному судочинстві;

– освітньому процесі – під час проведення занять із навчальних дисциплін: «Адміністративне право», «Адміністративне судочинство», «Альтернативні способи вирішення спорів в адміністративному праві».

Разом із тим варто відзначити й деякі спірні моменти дослідження, що вносяться на захист.

1. Дисертанту у своїй роботі варто було б звернути увагу та проаналізувати питання наявності дискреції суб'єктів публічної адміністрації. Адже саме наявність дискреції є умовою участі у процедурі примирення та прийняття компромісного рішення за результатами примирення в адміністративному судочинстві.

2. Враховуючи недостатність правового регулювання вирішення публічно-правового спору шляхом примирення в Україні використання інституту примирення в адміністративному судочинстві містить загрози використання його для процесуальних зловживань, щоб затягнути судовий процес або домогтися заміни судді. На практиці можуть виникати випадки, коли учасники процедури налаштовані не на мирне урегулювання, а переслідують абсолютно інші цілі. Василю Васильовичу варто було б дослідити також і це питання та надати пропозиції для їх врегулювання.

3. Також робота виграла б, якби автором було проведено дослідження статистичних даних щодо використання інституту примирення в адміністративному судочинстві та результативність таких процедур.

Загалом подана на захист дисертація є завершеною науково-дослідною роботою, котра містить наукове вирішення поставлених задач. Основні результати дисертації досить повно викладені у статтях у вітчизняних та зарубіжній фахових наукових виданнях, а також у матеріалах міжнародних конференцій. Зіставлення текстів дисертації та автореферату свідчить, що їх основний зміст є тотожним.

Вказане дозволяє зробити загальний висновок, що дисертаційне дослідження «Примирення сторін в адміністративному судочинстві в умовах євроінтеграції України» повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Сливка Василь Васильович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Адвокат

к.ю.н. Плиска В.В.